

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXIV (XXIII)

Chicago, Illinois

Listopad (November) 1962 Číslo (No.) 11

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

J. Pumr:

ADVENT

*Ke dveřím tvým dnes vztahuje ruku
bratr, jenž žízní po dobré lásce.*

*V pokoj chce vejít
hladové srdce*

*do krve zdrané
trním a hlozím.*

Na dveře pokoje tvého teď bije.

Znepokojí?

*S milými svými
užít chceš klidu.*

*Dosickým zámkem
zamčena veře.*

*Ke dveřím tvým dnes vztahuje ruku
člověk, jenž sám se životem tluče.*

*V pokoj chce vejít,
protože ztratil*

*vše, co měl svého,
když smrt šla kolem.*

Na dveře pokoje tvého teď bije.

Znepokojí?

*Bojíš se chladu,
který by dýchl,
kdybys mu odemk',
kdybys jej vpustil.*

*Ke dveřím tvým dnes vztahuje ruku
slepý, jenž ztratil života světlo,*

*kulhavý, který
únavou klesá,*

*němý, jenž nemá
komu by mluvil.*

Bratři to ruka na dveře bije.

Znepokojí?

*Znepokojí-li
rány ty všechny,
snad vzplaneš ohněm
tavícím zámký.*

*Pak teprv poznáš, kdo ke tvým dveřím
ruku svou vztáhl. Za hosta přijmeš*

*Toho, jenž přemoh'
nepokoj každý.*

*Kdo přišel k lidem
s vítěznou láskou.*

*Vánoční večeři pak budeš slavít
u pokoji.*

Otakar Odložilík:

Životopisec Husitského Krále

Zpráva o smrti Rudolfa Urbánka nepřišla zčista jasná a přece se nás citelně dotkla. Dočkal se vysokého věku. Narodil se 7. září 1877 a v den smrti, 26. července, mu chybělo do pětáosmdesátky jenom několik týdnů.

Pocházel ze Slaného, ale většinu života strávil v Praze. Jeho přední zálibou, předmětem studií a nejmilejším zaměstnáním byl dějepis. Vyjádříme to ještě přesněji, řekneme-li: české dějiny a v tom především patnácté století, husitská doba a kralování Jiřího z Poděbrad. Málo historiků se dovedlo soustředit tak dokonale, jako to udělal Rudolf Urbánek. Jakmile se jednou rozhodl, neměnil základního tematu, neodbočoval, nebládal si jiných námětů.

Když se roku 1896 dal zapsat v Praze na universitu, bylo studium dějepisu v plném květu. Oboru vévodil Jaroslav Goll a k němu se zprvu družilo několik profesorů přibližně stejného věku. Než Urbánek dokončil čtyřletý běh, začali přednášet jako soukromí docenti Josef Pekař a Václav Novotný, první rakouské, druhý české dějiny. Urbánek se připojil k Novotnému, jenom o osm let staršímu, a setrval ve styku s ním, i když dokončil studie a šel učit na střední školu. Povahově se hodně lišili, avšak spojoval je věrný zájem o husitství, názorová přímost a neobvykle vysoká pracovitost. Ani jednomu ani druhému nepřáli mocní tohoto světa. Novotný

KŘEŠŤANSKÉ LISTY A HUSOV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husov Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter

2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora.

Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvků
Jednotě . . . k podpoře strádajících
uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě
na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.

Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

utrácel čas, pracovní svěžest a pohotovost v
místodržitelském archivu, Urbánek si zajišťoval
živobytí vyučováním na venkovských
ústavech, než se pro něho uprázdnilo místo
na reálce v Karlíně.

Jasně se začalo až krátce před první světovou
válkou. Roku 1911 byl Václav Novotný
jmenován řádným profesorem českých
dějin. Skoro současně se dohodl s nakladatelem
Janem Laichtrem o velikém vědeckém
díle, které se mělo jmenovat prostě České
dějiny a které mělo v pěti dílech obsáhnout
starší i novější dobu. Novotný nechtěl
zpracovat více než dva díly, od prvních záblesků
českých národních dějin do konce husitské
doby. Pro další tři díly si zvolil pomocníky,
Rudolfa Urbánka, Bohumila Navrátila
a Vlastimila Kvěbala. K práci na Českých
dějinách se z této čtveřice dostali jenom dva,
Novotný a Urbánek.

Podíl, který byl přičten Urbánkovi, nebyl
na pohled veliký. Počítáno na roky, nebylo
to ani století, protože měl začít u roku 1436
a končit smrtí Ludvíka Jagellonského v srpnu
1526. Bylo v tom však zahrnuto období
Jiřího z Poděbrad, které upoutávalo nejenom
hlavu, nýbrž i srdce. České dějiny za-

čaly vycházet v sešitech roku 1911, ale nebyly
dokončeny a nikdo je už nedovede ke konci
v tom rozvrhu, který jim určil Václav Novotný.

Rudolf Urbánek se pustil do práce s velikou
horlivostí a chutí. Roku 1915 vyšel první
svazek jeho díla, nazvaného povšechně Věk
poděbradský. Roku 1918 dostali čtenáři
druhý svazek, roku 1930 vyšel svazek třetí.
Byly to vesměs objemné knihy, dohromady
přes tři tisíce stran. Urbánek zabral hned
v prvním svazku do veliké šířky, protože
chtěl vyšetřit podmínky veřejného života
v Čechách a na Moravě po zvětrání husitské
revoluce a ukázat, za jakých okolností
Jiří z Poděbrad zahajoval politickou činnost.
Ani ve třetím svazku nepostoupil daleko
za volbu a korunovaci, takž vladařské
dílo Jiříkovo mělo být probráno až v
dalších svazcích. Čtvrtý díl Věku poděbrad-
ského nevycházel pro potíže, o nichž věděla
jenom hrstka zasvěcených lidí. Byl dotištěn
až letos nákladem Československé akademie
věd. Urbánek v něm postoupil od roku 1460
k roku 1464, kterýžto mezník značí konec
poměrného blahobytu a pohody a počátek
rozporu s papežským stolicem. Z předmluvy
ke čtvrtému svazku, psané už ochablou rukou,
nevysvitá, kolik díla Urbánek vykonal na
dalším úseku a bude-li možno z poznámek
a náčrtů probrat poslední období, to
jest léta 1465 až 1471.

Nedokončená díla, jako je Věk poděbrad-
ský, nejsou bohužel ve vědecké literatuře vý-
jimkou. Co vidíme u druhých, nedovedeme
napravit u sebe. Urbánek nerozotvulovaly
rozmanité zájmy za hranicemi dějepisu. V
souladném životě byl střídavý a ukázněný.
Nestál o početnou společnost, nýbrž trávil
většinu života v rodině se ženou a jedinou
dcerou. Nevím, jestli se v životě dostal za
hranice Čech a Moravy — snad do Bratislavy
a možná i do Vídně. Po jmenování za
profesora československých dějin na Masary-
kově universitě se nepřestěhoval do Brna,
nýbrž dojížděl tam týden co týden, pokud
se přednášelo. Z bytu kousek od Čechova
mostu měl vyšlapanou cestičku do universitní
knihovny v Klementinu a do městského
archivu na staroměstské radnici. Urbánek
netříštil a netrúcel čas a přece v díle, které
považoval za svůj životní úkol, nepostoupil

ani k datu tak památnému, jako byl březen 1471, předčasná smrt Jiřího z Poděbrad a konec jeho věku.

K Urbánkovým osmdesátinám roku 1957 vydala Československá akademie věd výbor jeho historických úvah a studií, nadepsaný Z husitského věku. Na čtrnácti stránkách ke konci knihy je zevrubný soupis Urbánkových prací, zrcadlo jeho života i učitelského působení. Čteme-li pozorně titul za titulem, vidíme, že se Urbánek dostával k Věku poděbradskému pomalu přes náměty politické i literární. Nejvýznačnějším kusem v jeho přípravném období byla studie K české pověsti královské, utopená v několika ročnících Časopisu spolku přátel starožitností v Čechách (1915-1918) a proto známá jenom nevelikému počtu čtenářů. Jinak odpovídal spíše na podněty odjinud než z vlastní volby a tak vznikaly přednášky nebo drobné články.

Nejplodnějším obdobím byla dvacátá léta našeho století. Tenkrát šlo jedno výročí za druhým a k většině z nich Urbánek přispěl, ne-li knihou, tak aspoň přednáškou nebo drobnou studií. Přednáška o bitvě na Vítkově, připomínané roku 1920, ukazovala k několika závažným studiím o Janu Žižkovi z Trocnova, o jeho době a o českém válečném umění vůbec. Roku 1924 uspořádal Urbánek Sborník Žižkův, 1424—1924, a otiskl tam zevrubné pojednání Žižka a husitské válečnictví. Zároveň vznikala, avšak teprve roku 1925 vyšel ve Zlatorohu nástin vojevůdčova života, nadepsaný prostě Jan Žižka. Průvodní studie Žižka v památkách a úctě lidu českého vyšla v Brně roku 1924. Spojuji s Urbánkovými studiemi o Žižkovi a o rozličných problémech té doby jeho knihu Lipany a konec polních vojsk, vydanou roku 1934 o výročí s přízvukem docela odlišným od Vítkova nebo od Domažlic.

V soupise prací čtu, že jako septimán Urbánek přednášel o Jednotě bratrské a české literatuře. Uplynulo hodně let, než se zase dostal k tomu předmětu. Podnětem bylo čtyřtřetí výročí narození Jana Blahoslava roku 1923. S Václavem Novotným uchystal Urbánek Sborník Blahoslavův (1523-1923), který vyšel v Přerově a nějak se ztratil s očí čtenářů vědeckých knih. Ke studii, kterou tam Urbánek otiskl, se brzo přidružila knížka Jednota bratrská a vyšší vzdělání do doby

Blahoslavovy. V třetím a ve čtvrtém svazku Věku poděbradského věnoval Urbánek mnoho místa Jednotě bratrské, jejímu vzniku a prvním letům rozvoje. Je to po knize Jaroslava Golla Chelčický a Jednota v XV. století a po Bartošově vzdělání prvního svazku Dějin Jednoty bratrské od Josefa Th. Müllera nejvýznamnější příspěvek k rozboru mnoha otázek a záhad, kterými byla Jednota opředená hned ve svých počátcích, ba vlastně ještě před ustavením.

Soupis prací sestavený v časové posloupnosti, ukazuje, kolikrát Urbánek odbočil od poděbradské doby a kolikrát se k ní vrátil. Čteme tam tituly několika předběžných studií, které většinou vyšly jako knihy: Konec Ladislava Pohrobka (roku 1924), Dvě studia o době poděbradské (1929), Volba Jiřího z Poděbrad za českého krále (1926). Kniha podobného titulu, O volbě Jiřího z Poděbrad za krále českého, vydaná roku 1958, není kritickým pojednáním, nýbrž souborem zpráv, které Urbánek shledal v pramenech XV. století. Takové práce a mnoho jiných ještě podrobnějších zdánlivě usnadňovaly hlavní úkol, ale Urbánek nad nimi ztrávil mnoho času, který nic nemohlo nahradit. Snad si někdy i on, pracovník pilný a houževnatý, aspoň v duchu připustil, že nedospěje ke konci v tonu širokém záběru, kterým se vyznačoval už první svazek Věku poděbradského! Napsal tedy roku 1926 přehledné dílo, které ve shodě s Aloísem Jiráskem nazval Husitský král. V něm aspoň naznačil, jak chápal nejenom vzestup Jiřího na nejvyšší místo v zemi, nýbrž i jeho kralování a poslední zápasy s papežem Pavlem II. a uherským králem. Ve čtvrtém svazku Československé vlastivědy, sestaveném roku 1932 Václavem Novotným, Urbánek probral Prvních stolet utrakvismu, 1419—1526. Máme tak od něho aspoň povšechný přehled toho období, které mu bylo přičteno v prvotním rozběhu Českých dějin.

Vybírám z dlouhého seznamu Urbánkových prací trochu dlouhý titul: Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend lidmílských a václavských a její autor. Je to práce o dvou dílech; v jednom je zoracování, v druhém kritické poznámky, kterými Urbánek nešetřil. Oba svazky byly napsány za německé okupace a vyšly roku 1948. My-

slím, že toto dílo mělo mnohem méně čtenářů a mnohem méně ohlasu i mezi odborníky než Věk poděbradský nebo kterákoli jiná Urbánková kniha. Týkalo se problému, se kterými zápolil už Josef Dobrovský a po něm mnoho učenců, filologů i historiků, v tom i Václav Novotný a Josef Pekař. Studie o legendě t. zv. Kristiána, domněle starobylé, nebyla a ani nemohla být tichá a plynulá. Mířila proti názorům Josefa Pekaře, který legendu považoval za pravou, a mířila i proti Václava Chaloupeckému, který si přisvojil Pekařovy výklady, aniž k nim dodal co kloudného. Urbánek shromáždil nebývalé množství materiálu, tolik, že se v něm často ztrácel jeho výklad; veškerá jeho píle a důvtip nakonec nevedly k jasným a přesvědčivým závěrům.

Poznal jsem Rudolfa Urbánka, tuším v městském archivu v pracovně s okny na staroměstské náměstí. Bylo to v prostředí, které tam vytvořil Václav Voítěšek, ještě když byl na živu ředitel archivu Josef Teige. Jednou tam přišel Gustav Friedrich, jiný Karl Guth, občas i Václav Novotný, ten však za studiem nikoli na kousek řeči. Archiv sloužil i za místo schůzí Historického spolku a Společnosti Husova muzea; v jejich vzborech měl Urbánek místo po celou dobu jejich trvání. První styky s ním byly snadné. Byl otevřený, pohotový k úsudku a řečný. Ale proniknout k jádru jeho osobnosti nebylo lehké. Dvěře zdánlivě otevřené dokýřán se zavíraly brzo a za ně se dostalo málo lidí.

Sestavuji si, co mi zůstalo ve vzpomínkách, nehližím do soupisu prací, čtu nosmrtnou vzpomínku, kterou napsal jeden z hradečských žáků, a vyslovuji mi z toho všeho tento obraz: Rudolf Urbánek byl za gymnasiálních studií zasažen vlivem pokrokového hnutí, zejména tehdejším úsilím o zmocnění národního citu a vědomí. Spojil s tím jeho poznámky něi zahájení výstavy pokrokového hnutí a procesu s Omladinou, několik přednášek a drobných studií. V jeho čtení se objevují jména Aloise Jiráska a Josefa S. Machara. Domnívám se, že pod vlivem takové četby dospěl k rozhodnutí vstoupit z římské církve a zůstat bez vznání. Soupis prací ukazuje i k ruským spisovatelům, Tolstému, Dostojevskému a Gorkému, avšak i k Vrch-

lickému, Třebízskému a znovu, a to několikrát k Jiráskovi. Hrdina posledního nedokončeného románu Jiráskova, Husitský král, byl přece i ústřední postavou Urbánkových studií. Jenom lidé opravdu zasvěcení by mohli povědět, kolik vlivu na Urbánkovu četbu v mládí měl jeho učitel Václav Štech, spisovatel nevelikého tvůrčího rozpětí.

Nevím jestli byl Urbánek kdy členem politické strany — pochybuji o tom. Jeho přesvědčení bylo obecně vlastenecké. Klomil-li k některému z politických proudů, bylo to nejspíše pokrokové hnutí, jak je představoval dr. Antonín Hajn. Urbánek mluvil roku 1928 na slavnostním večeru k Hajnově šedesátce a o deset let později napsal do Samostatnosti hrst jubileiních poznámek k novému mezníku v Hajnově životě. Kdo pamatuje tehdejší časv, snadno si domyslí, že na besedách se "státoprávníky" se nezpívalo ke chvále T. G. Masarvka a tím méně ještě k počtě jeho nástupce na presidentském stolci. Husitský král byl roku 1926 připsán povšechně "Obnovitelům českého státu národního". I v těch slovech vidím ohlas hesel, kterými táhlo v devadesátých letech mladé pokolení do boje proti aktivismu, provozovanému zrvu Staročechv a později i jejich někdejšími odoúrci Mladočechy.

V září 1947 dovršil Rudolf Urbánek sedmdesátku, což bývala hranice pro činnou službu na vysokých školách. Po učenci jeho významu a věku asi nikdo nepožadoval přestup na marxisticko-leninské vznání. Nepůsobil dlouho za katedrou, nýbrž byl jmenován členem akademie. Vdál ještě několik prací, většinou kritické rozborv dávných pramenů nebo životopisné studie. Život nad průměr dlouhý uplýval v odnožinku od učitelských úvazků, avšak mezi knihami, poznámkami a rozpracovanými studiemi.

Čtu si v soupise prací jména lidí, s nimiž se Urbánek rozloučil nosmrtnou vzpomínkou. Roku 1903 to byl Václav Vladivoj Tomek, r. 1909 Antonín Rezek, r. 1921 Arnošt Denis, r. 1926 August Sedláček, r. 1932 Václav Novotný, r. 1935 Václav Hrubý r. 1947 Josef Janko, r. 1950 Julius Glücklich, r. 1952 Václav Líva, jeden z častých hostů v městském archivu. Přinonim k této řadě jména starších učenců, jejichž dílem se Urbánek tak či onak obíral: Josefa Dobrovského, Františka Paia-

kého, Zikmunda Wintra a Josefa Kalouska. Zpomínám uvádím jméno Vlastimila Kybala, se kterým byl Urbánek v přátelském spojení od universitních studií. Všechna ta jména ukazují, že si Urbánek oblíbil dějepiscectví zaměřené k husitské době a silně prostoupené národním citem. Na mistrech historické prózy, obzvláště na Paľackém se Urbánek školil v umění vypravovat staré příběhy. Možná, že ještě více získal z historických románů Jirákových a Wintrových. Ať tak či onak, co si osvojil na gymnasiu a na universitě, uchovával až do vysokého věku. Nepouštěl se do hloubání o možnostech a mezích historického poznání, o dějinných předělech a o metodách historické práce. Takové zájmy jako uvažování o smyslu českých dějin, mu byly docela cizí a nejspíše nad nimi mávl rukou. V jeho podání Žižka, Jiří z Poděbrad, Jan Blahoslav byli národními hrdiny, jejich nitro mu zůstávalo nedostupné a cizí. Z toho velikého přívalu hesel a pouček, který se snesl na české dějepiscectví po roce 1948, se Urbánka nedotkla ani kapka. Zůstal až do smrti tím, čím byl, když před šedesáti lety opouštěl posluchárny v Klementinu a jako doktor filosofie začínal samostatnou vědeckou práci.

Enrico S. Molnar:

Historický přehled křesťanských svátostí.

Rozvrh: I. Svátosti

II. Křest

III. Sv. večeře Páně

IV. Tak zvané "menší svátosti."

I. SVÁTOSTI

1. *Co je svátost?* Podle Kalvína "svátosti jsou ustanoveny, aby byly pocvičením naší víry jak před Bohem, tak před lidmi." (Vzdělání ve víře, přel. Amedeo Molnár, 1953, str. 56). Podle Tomáše Akvínského "svátost je znamením svaté události pokud posvěcuje lidi." Latinské slovo *sacramentum* původně znamenalo přísahu, a to především vojínovu přísahu poslušnosti římskému císaři. V tomto smyslu vykládá svátost Tertullián (asi 160-220) v knize *Ad Martyres*. Ale Nový Zákon užívá řeckého slova *mysterion* (tajemství). Tak na př. sv. Pavel píše, "ať nás každý pokládá za Kristovy služebníky a správce

Božích tajemství" (1. Kor. 4:1, Žilkův překlad.)

Základní podstata učení o svátostech spočívá na dvou křesťanských postulátech:

(a) člověk je živým organismem těla-a-ducha či hmotného-duchovního (vědomého-podvědomého a automatického);

(b) svět také pozůstává z dvojí reality, v níž hmota a účel, viditelné a neviditelné, čas a nadčasovost navzájem na sebe působí.

Pokud jde o čas a nadčasovost (či časnost a věčnost), bohoslovci vyjadřují spojitost mezi nimi v rámci Boží vůle. Člověk ve své dvojité povaze (tělo a duch) je dotýkán Bohem a Jím pomáhán, a to především hmotnými a viditelnými znameními a znaky, slovem Božím, slovem prorockým, a svátostmi. Tento styk Boha s člověkem (The Human-Divine Encounter!), věčnosti s časností, ducha s hmotou, je dokonale uskutečněn Boží inkarnací v Ježíši Kristu, vtělením, jímž Skutečnost (Bůh) prolíná a používá lidské přirozenosti (dejinné osobnosti Ježíše z Nazaretu) k tomu, aby vyjádřil svou vůli a pomáhal lidem dobré vůle.

Klasickou definici svátosti formuloval Hugo ze St. Viktora (1096-1141), kterou dnes zjednodušeně čteme: "Svátost je vnější a viditelné znamení vnitřní a duchovní milosti nám dané Ježíšem Kristem."

2. Kolik svátostí?

Různí bohoslovci a různé církve nám dávají odlišné odpovědi.

(a) Hugo ze St. Viktora si vypočítal na třicet svátostí!

(b) Liturgické církve obyčejně počítají sedm svátostí (křest, konfirmace, sv. večeře Páně, pokání, ordinace, manželství, mazání olejem).

(c) Většina dnešních protestantských církví počítá dvě svátosti (křest. a sv. večeře Páně).

(d) Kvěkři uznávají pouze jednu svátost (svátost ticha čili vnitřního světla).

(e) Armáda Spásy odmítá každou svátost.

(f) Pokud jde o Episkopály (Anglikány), ti uznávají sedm svátostí, ale rozlišují mezi svátostmi "dominikálními," t. j. ustanovenými Pánem Ježíšem Kristem (křest a hody Boží), a svátostmi "menšími," které vyrostly z praxe prvotní církve (ostatních pět svátostí). Anglikáni spolu s pravoslavnými pokládají tři svátosti (křest, konfirmace, ordinace)

za nesmazatelné ("indelible"), které jsou jednou pro vždy. Ostatní svátosti mají charakter dočasnosti.

(g) V této spojitosti je zajímavé si všimnout učení Jana Rokycany za naší husitské reformace, jenž uznával sedm svátostí, z nichž pět nazýval "z polřebnosti", ("křest, pokání, eucharistia, olej mazání a biřmování"; dvě z vuole; t. j. podle osobní volby: kněžství a manželství"). Podle Rokycany "svátost je nevidomá milost vidomá způsobem." (Fr. Šimek, Učení M. Jana Rokycany, 1938). Krásná, husitsky střídmá a výmluvná dofinice!

3. Minimální podmínky svátostí

Aby byla svátost platná, některé církve (na př. švédští luteráni) obyčejně počítají tři "minimální podmínky":

- i. správná podstata (při sv. večeři chléb a víno; při křtu voda);
- ii. správná forma (při sv. večeři Ježíšova slova "institute");
- iii. správná intence (při sv. večeři obecnství s Kristem a Jeho církví).

4. Bohoslovecké "noty" svátostí

(a) Každá svátost je v podstatě *sociální*, protože je prostředkována církví a v církvi, ve sboru. Svátostí je inkarnace zvěšována v Kristově mystickém těle, jímž je Jeho církev. Jako členové jsme "inkorporováni" v Kristu a skrze Krista jsme sjednoceni, sbratření jedni s druhými. V tomto smyslu "církve je extensivní Kristova vtělení."

(b) Svátost je symbolickým zdramatisováním křesťanského učení inkarnace (ztělesnění, vtělení duchovní reality v hmotné formě).

(c) *Platnost svátostí*. V tomto bodu je několik výkladů, a zde se církve v interpretaci neshodují. Zde je jeden z předmětů diskusí a často bolestných—na církevních ekumenických konferencích a celé řady bohosloveckých studijních komisí, jako je na př. "Faith and Order"—(Věra a Rád), která nedávno zasedla v Lundu ve Švédsku. Jako člen kalifornské odbočky této komise jsem si zvláště vědom hlubokých rozdílů v pojmání svátostí, existujících mezi církvemi. Pokusím se objektivně podat hlavní posice.

1. Římsko-katolické učení: svátost je platná, když jí vysluhuje platně ordinovaný kněz, z úředně dovolené knihy (mešní knihy atd.), v latinské úřední řeči ((to snad bude pozměně-

no na druhém vatikánském koncilu nyní v Římě zasedajícím), a pod jednou způsobou.

2. Anglikánské učení: svátost je platná, kde jsou všechny minimální podmínky splněny a kde celebrant je ordinovaný biskupem v apoštolské posloupnosti. Episkopálové také přijímají doktrínu "ex opere operato," t. j. svátost je platná a prostředkuje milost, protože její platnost je nezávislá na svátosti či hříšnosti (hodnosti) kněze (ale naopak je závislá na poslušnosti Kristovu příkazu vysluhujícího faráře.) Svátost je totiž pro Episkopály objektivním výrazem skutečnosti Božího činu v lidské duši. Přijetí Božího daru nezávisí na měnících se duchovních citech, ale na poslušnosti Boží vůle. Víra ve skutečnou sakramentální přítomnost Kristovu.

3. Zwingliovo učení: Pravým opakem je Zwingliovo učení, které praví, že "svátosti neprospědkují milost," že na př. "ve večeři svaté eucharistie je toliko zřením víry přítomno pravé tělo Kristovo" (Počet a výklad z víry, Kalich 1953, str. 47). Je-li sloužící farář nehodný, anebo je-li přijímající bez živé víry, pak není Kristus přítomen ve sv. večeři.

4. Luterské učení je podobné učení anglikánskému, (ale bez biskupů).

5. Kalvínovo učení: Svátost je pouze znamení, symbol, svědectví o Boží milosti, "aby se naše víra posílila Božími sliby." (Vyznání víry, str. 73). Nevěrní pastýři nemají žádné authority.

(Doufám, že bratři faráři z jiných církví se ozvou a doplní svými příspěvky diskusi o chápání svátostí v různých denominacích) V příštích kapitolách doufám, že se podíváme blíže na křest a sv. večeři Páně, atd.

(Pokračování)

Pravý a živý Bůh má tisíc možností, jak pomoci tomu, kdo v něho skládá doufání. Nám neposlal jen anděla, nýbrž svého jediného Syna, aby nás zbavil strachu a daroval nám svobodu Božích synů a dcer. (Na každý den, 1962).

Kolikrát býváme roztrpčeni, že nás lidé nemají rádi. Možná, že by se mnoho v našem životě změnilo, kdybychom dokázali bez nároků přistoupit k nim svou láskou jako první. (Na každý den, 1962)

Otakar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

Na počátku podzimu dostal Jakub Guetlin z Rosic novou instrukci. Měl odjet s Karlem mladším do Basileje a ubytovat se tam buď u Jana Grynaea nebo u Amanda Polana. Karel starší měl se svým svěřencem rozmanité zkušenosti, ale když všecko rozsoudil a zvážil, uznal že lepších zpráv bylo víc než stížností na studentovu roztěkanost a polevování v pilnosti. Karel mladší bral napomenutí vážně a ještě větší účinek než vlídné slovo měla pohružka, že se bude muset vrátit na Nový Dvůr k otcovi a maceše. Když Karel starší všecko promyslel, ustanovil se na tom, že bude Karla mladšího podporovat i dále. Zůstal tedy student v Basileji po dvě léta, 1601/2 i 1602/3. Teprve na podzim, když se dovršil desátý rok studií, poslal Karel starší do Basileje dva dopisy: v jednom žádal Amanda Polana o úhrnný soud o Karlově výchově, v druhém pobízel studenta, aby vhodně osvědčil vděčnost Grynaeovi i Polanovi a vrátil se domů.

Soudím, že se cesty obou Žerotinů ani potom nerozešly a že Karel mladší pobýval většinou na zámcích Karla staršího. Roku 1606 se uvažovalo o jeho cestě do Itálie, ale program se rozplynul, když na Moravu docházely zprávy o nepokojích v té zemi. V dopisech Karla staršího je potom o Karlovi mladším už jenom jedna zmínka. Je to list, daný v Rosicích 16. července 1610, ze kterého vysvitá, že Karel mladší umřel nedlouho předtím. Už na studiích ve Štrasburku ho holivala noha a s věkem patrně přibývalo potíže, až je lékaři nemohli zvládnout.

19. Moravští hosté Bezovi.

Jedním z důvodů, pro které Karel st. ze Žerotina přikazoval Jakubu Guetlinovi, aby na jaře 1600 zajel s Karlem mladším do Basileje a do Ženěvy, bylo přání, aby student, na kterého vynakládal hodně peněz, uviděl Theodora Bezu. Uvědomíme-li si, v jaké vážnosti měl rosický pán nejvýznačnějšího představitele reformované víry kolem roku 1600, nebudeme se divit, že chtěl dát svému svěřenci možnost, aby aspoň pozdravil ctihodného starce, když už nemohl studovat pod jeho vedením. Theodor Beza, narozený roku 1519, dosáhl věku vysokého a v těch dobách vskutku řídkého. S léty přicházely ovšem i potíže. Ztrá-

cel sluch, postonával, upouštěl od přednášek na universitě i od kázání, avšak nevyhýbal se mladým lidem, obzvláště když přišli z dalekých zemí a měli doporučující listy od někdejších žáků. Ovdověl roku 1588, avšak oženil se po druhé s urozenou paní italského původu, Kateřinou del Piano, vdovou po janovském šlechtici.

Karel ze Žerotína měl živý zájem o všecko, co se dalo v Ženěvě i jinde, avšak na cesty za hranice se už nevydával. V listě do Sieny, daném v únoru 1599, to vysvětloval poukazem na věk a na jiné nepříznivé okolnosti. Bylo mu tenkrát jenom třicet pět let, ale cestování v těch dobách nebylo hračkou. Co ztrácel na osobním styku, nahrazoval si dopisováním a besedami se studenty, když se vrátili domů.

Naše vypravování nemůže postoupit kupředu bez nových jmen, z nichž některá mají místo v Bezově životopise a zaplétají se i do příběhů žerotínského rodu. Oba náčelníci, Fridrich a Karel starší snad ještě větší měrou, nečbali jenom o přítomnost, nýbrž i o budoucnost. Chtěli-li zastávat vysoké úřady a mít vliv na rozhodování zemského sněmu i soudu, potřebovali spojenců, a to nejenom z panského stavu, ke kterému se počítali, nýbrž i mezi nižší šlechtou. Přehradu mezi jednou a druhou skupinou stavovské obce nebyly tak mocné, aby se členové navzájem nestýkali, nevstupovali v příbuzenské svazky, nestávali se dobrými přáteli a věrnými spojenci.

Nic nebylo platné utěšovat se nadějí, že všecko zůstane při starém. Rozdíly v náboženství vystupovaly na povrch čím dál zřetelněji, v Čechách více než na Moravě. Prozíravějším hlavám, jako byli oba Žerotínové, záleželo na tom, aby se šlechta, se kterou byli spřízněni buď rodově nebo názorově, dostala na vyšší úroveň než mělo starší pokolení, a aby byla připravena na soutěž se stranou "pod jednou," jejíž mocnou oporou byl královský dvůr na Hradčanech. Vzniklo několik škol, ale ty mohly sloužit jenom za přípravu k vyšším studiím. Kdo se chtěl vzdělat důkladněji, nenašel mnoho příležitosti na pražské universitě, nýbrž musel za hranice. Na cizích školách šlechtičtí synkové studovali nejenom předměty doporučené vychovateli,

nýbrž učili se i hudbě, šermu a tanci. Byli-li v meste dvur, účastni se spolecenského života a navazovali prateiske styky. Karei ze Zerotina i jini rodicové a poručníci meli také veliký zájem na tom, aby si mladí šlechtici zjednali rozniek po pontických a naboženských zápasech, kterými prochazela zapadni Evropa. Budovali krok za krokem stranu, jejmž jádrem byli členové Jednoty bratrské; k nim se přidávali z početné ooce "pod oboji" ti členové, kteří se dostali na studia v reformované oblasti nebo tam aspoň cestovali. Za pomeru, které vládly v Cechach a na Moravě za kralování Rudolfa II. (1576-1611) nebylo ani pomyslení na vytvoření strany, která by se plně a uvědoměle hlásila ke katvinství ženevského nebo heidelbergského ražení. Jednota bratrská měla přes právní nejistotu postavení aspoň tak silné, že mohla sloužit za opěrný bod i pro ty, kdo k ní nepřistoupili zjevně a před zákonem stáli jako členové strany "pod oboji", vyznávající českou konfesi z roku 1575.

Cesty za hranice, bud' na pravidelné studie nebo jenom na zkušenu, nebyly arci bez nebezpečí. Někteří vychovatelé se neosvědčili: bud' byli zbytečně tvrdí a zahnali žáky do odbojného postoje, nebo povolovali tlaku, aby sse mohli lépe věnovat vlastním studiím. Ve spisech, do kterých jsme nahlédli, nejsou řídrou výjimkou doklady o rozporech, které tišili místní profesori nebo duchovní, než přišel jasný příkaz od studentova otce nebo poručníka. Někteří vychovatelé—bylo jich poměrně málo—nevedli nýbrž sváděli a kazili, dokud bylo v opasku dosti peněz. Někteří studenti snadno podlehli nástrahám, na které nebyli doma připraveni. Jiní zase se zviklali ve víře, kterou si osvojili v otcovském domě a přestoupili ke katolictví bud' ještě za pobytu v románské oblasti nebo po návratu domů. Spočítalo-li se všechno a ocenilo střízlivě, slibovala cesta za hranice skoro pokaždé více než život dospívajících synků doma, na panských nebo vladyckých sídlech, trávený za síelem, na honech, v kratochvilích hrubých a bez ducha, a nejednou i v hádkách a rvačkách, při nichž tekla krev. Kdo se z někdejších studentů dočkal vyššího věku, dříve nebo později vstoupil do veřejného života. Bylo ku prospěchu nejenom jemu samotnému, ný-

brž i straně ku které se počítal, byl-li povučen v řecnickem umeni, umel-li na svem sídle privítat a pohostit prichozi, a večer-li, jak si pocnat u dvora, byl-li tam pozvan k návštěve nebo dokonce přijat do stuzeb.

Z těch nových jmen první na rade jsou vladykové (rytíri) ze Zastrizi. Byl to moravský rod, jehož jedna vetev se psata po rrahanackem mestecku Morkovicich. Na sklonšicích poblíž Unerského Brodu, druha po ku XVI. století mel rod nekolik mužských členů. Jeden z nich Václav starší Morkovský seděl na Boskovicich a zastával dvorskou hodnost kraječe suken. Na zemských snemich byl někdy miuvčim rytířského stavu. Byl trochu spřizněn se Zerotiny a udržoval přátelské styky s Karlem starsim, podle věku o deset let mladšim. Boskovský pan nemel deti, avšak staral se o syna po bratru Janovi jmenem Václava, kteremu dame pridomek mladší. Měl také zájem o vzdělání a dobry prospěch vzdalenejšího příbuzného Jiřího Zikmunda Praksického, narozeného r. 1582 a osiřeleho snad ještě ten rok.

Jiří Zikmund se chystal na cestu za hranice v zimě 1595-6. Měl jet s Janem z Vartemberka. Nebylo mezi nimi asi velikého rozdílu věkového. Jan se narodil kolem roku 1580 jako syn Zdeňka z Vartemberka a jeho druhé choti Magdaleny z Kunovic. Byl to také sirotek, protože pan Zdeněk umřel kolem roku 1583, matka roku 1589. Poručníky byli Fridrich ze Žerotina a jeho vzdálený příbuzný Bernart ze Žerotina, seděním na Valašském Meziříčí.

Janovi z Vartemberka měla být odevzdána, až dosáhne zletlosti, Napajedla, panství dost veliké a výnosné. Poručníci mu opatřili včas vychovatele, jehož jméno původně znělo Matěj Burda, ale později bylo pozmeněno na Borbonius. Byl rodem z Kolince na Klatovsku z rodiny, která se hlásila k Jednotě bratrské. Jedním z ústavů, na kterých se Burda vzdělával a potom působil jako učitel, byla škola ve Velkém Meziříčí. Tak se dostal do styku s moravskou šlechtou a roku 1591 dostal nabídku, aby se stal vychovatelem napajedelského dědice. Část výchovy se uskutečnila na taminím zámku, část na nižších školách, z nichž nejlepší pověsti požívala městská škola jihlavská. Do ní chodil i Jiří Zikmund

Prakšický. Poručníci obou sirotků si přáli, aby jejich svěřenci šli na proslulé školy za hranice a Borbonius také uvítal příležitost k vyšším studiím.

Přátelská družina, sestavená v Napajedlích, se vydala na cestu 17. února 1596 a zamiřila do Boskovic rozloučit se s panem Václavem. Do Prahy dospěli počátkem března. Borbonius se ohlížel po lidech znalých světa a seznámil se s Václavem Budovcem i s doktorem Václavem Lavínem. Cesta z Prahy do Heidelbergu jim trvala bezmála měsíc a odtamtud do Basileje jeli necelý týden. Do universitní matriky se zapsali brzo po příjezdu, dne 20. dubna podle nového kalendáře.

S ubytováním neměli zřejmě potíží. Borbonius se mohl vykázat listem Fridricha ze Žerotína pro Jana Jakuba Grynaea, který se jim postaral nejenom o přístřeší, nýbrž i o uvedení do akademické obce. Jiné psaní bylo pro Jana Vratislava ze Žerotína a bylo od jeho bratra Viktorína.

V Basileji bylo tou dobou několik jiných studentů českého původu. Už v červnu 1595 byl do matriky zapsán Václav mladší Morkovský a jeho vychovatel Jan Paludius rodem z Břehu ve Slezsku. Jako společník Jana z Vartemberka přijel člen vladyckého rodu moravského Albert Bukůvka z Bukůvky, syn Jana Bukůvky seděním na Třemešu a Ivanovicích. V červenci se ke všem jmenovaným přidružil Budovcův chránělec Stěpela z Rokyc, který se předtím vzdělával na vyšší škole v Altdorfu.

Družina, jejíž členy jsme vypočetli, nezůstala dlouho pohromadě. Václav Morkovský mladší s Janem Paludiem odjeli ještě před koncem dubna do Ženěvy. Jejich pobyt tam však nebyl dlouhý. Vrátili se v polovici listopadu do Basileje a odtamtud odjel Václav mladší ještě před koncem měsíce na Moravu. Jan Vratislav ze Žerotína opustil Basilej v létě 1596, jak jsme si už napsali.

V Basileji nezaháleli ani vychovatel ani jeho žáci. Borbonius se věnoval studiu lékařství, postupoval rychle a měl 6. března 1597 doktorskou promoci. Albert Bukůvka se zřejmě dobře učil a osvojil si způsobilost v před-

nesu latinských textů. Za veřejnou četbu listu ke Galatským dostal od Grynaea jako odměnu knihu s modlitbami na žalmy od Petra Martyra Vermigliho. Na Borboniův návod se také cvičil ve hře na loutnu, zatím co se Jiří Zikmund Prakšický a Jan z Vartemberka učili hrát na varhany.

Borbonius měl před sebou těžký úkol, když byl vyzván, aby své svěřence přivedl domů. Příkaz zněl nejed přímo, nýbrž oklikou přes Ženěvu. Měl však úlevu v tom, že se do Basileje dostavil Jan Paludius, který přivedl Marka Antonína Prakšického a ujal se dozoru i nad jeho starším bratrem, Jirím Zikmundem, se kterým si Borbonius někdy nevěděl rady.

Květen byl v plném rozběhu, když se všichni rozjeli po cestách z Basileje k Bernu a tamodtud k Ženěvě. Hned po příjezdu doručil Borbonius Bezovi a jiným profesorům doporučující listy, psané Amandem Polanem. Městská rada byla také zpravena o příjezdu moravských šlechticů a určila jim za průvodce prvního syndika Jakuba Lecta. S ním si prohlédli radnici, zbrojnici, knihovnu a posluchárny. Oba Prakšičtí s Paludiem měli od poručníků přikázáno, aby zůstali v Ženěvě. Ubytovali se ve studentském domě Bezovů, avšak na universitu se dal zapsat jenom starší z nich Jiří Zikmund.

Borbonius vedl o svých cestách zápisy ne příliš podrobné, avšak cenné. Se zřejmým potěšením napsal několik slov o obědě u Bezy, kde předním hostem byl Jan z Vartemberka. Jídlo bylo znamenité a některé mísy přinesl na stůl sám hostitel. Byl návštěvou z Moravy tak potěšen, že nedbal námahy nebo nepohodlí. Za řečí u stolu napomínal Jana z Vartemberka, aby setrval v pravém učení. Po obědě provedl hosty knihovnou a velmi srdečně se s nimi rozloučil.

Na druhý den zrána odjel Borbonius s Vartemberkem a Bukůvkou přes Nyon do Lausanne. Tamodtud zamířili na sever a za necelý týden dospěli do Schaffhausen. Ještě před polovicí června byli na Moravě. Albert Bukůvka se zdržel ještě chvíli na napajedelském zámku a vrátil se do Ivanovic v Borboniově průvodu začátkem srpna.

K roku 1600 jsou v ženevských knihách dva zápisy. V rektorově příručce čteme Al-

bertus Bukuvka de B, nobilis Marcomannus, v knize se znaky a hesly je k 14. červenci uvedeno jméno Albert Rohovlad B. Sou-
dím, že jde o jednu a tutíž osobu, někdy
svěřence Borboniova, který se roku 1597 ne-
děl zapsat, ale vrátil se do Ženěvy za tři
léta.

Vrátil se sám. Borbonius vystoupil koncem
roku z vartemberských služeb a provozoval
lékařskou praxi. Rozhodnutí rozvázat dlouhé
spojení bylo patrně usnadněno smrtí Janova
poručníka Fridricha ze Žerotína. Jan z Var-
temberka se blížil dvacítce, avšak lékaře v
domě byl by potřeboval ještě více než v
dětských a jinošských letech. Měl chatrné
zdraví, často stonal a chřádl. "Znamenajíc
to u sebe, že všechny věci na světě v brzkém
času svém pomíjejí a lidský byt a život velmi
krátký jest, uvažujíc to, že nic jistšího
každému člověku na svět narozenému není
jako smrt a nic nejistšího jako hodina smrti",
Jan z Vartemberka svolal písaře a svědky a
roku 1599 napsal svou poslední vůli. Poručil
"svú milú duši Pánu Bohu všemohoucímu,
stvořiteli svému," určil, že pohřeb má být
prostý, a zboží napajedelské odkázal strýci
Vilémovi z Roupova. Tušení blízkého konce
neklamalo: roku 1600 ztratila Napajedla své-
ho nezletilého pána.

20. Vydavatel Bezových básní.

Je trochu divné, že ani v rektorově pří-
ručce ani v knize se znaky a hesly není zá-
pisu Václava mladšího ze Zástřizl, ačkoli od-
jinud víme, že byl v Ženěvě po několik mě-
síců roku 1596. Jeho vychovatel Jan Paludius
se zapsal až v květnu 1597, když přijel
do Ženěvy po druhé s bratřími Praksickými.
Ženěvské knihy zřejmě nejsou úplné a ne-
bylo by radno považovat je za pramen na-
prосто spolehlivý.

K 2. listopadu 1596 si Borbonius pozna-
menal, že se Václav mladší vrátil do Ženě-
vy a že si tamodtud přinesl mnoho Bezových
básní, které hodlal vydat tiskem. Dostáváme
se tím k jednomu z nejdůležitějších příběhů
v našem zkoumaní styků českých nebo mor-
avských členů Jednoty s reformovanými
francouzského jazyka.

Beza skládal básně po celý život, nejvíce
arci v prvním období literární činnosti. Dlou-

ho před prvním bohosloveckým pojednáním
vycházely s jeho jménem na titulním listě
básnické sbírky v latině. První vydání, na-
zvané prostě *Poemata*, vyšlo v Paříži roku
1548, když bylo Bezovi dvacet devět let.
Druhé vydání bylo tištěno už v Ženěvě ro-
ku 1569 a když se rozešlo, opatřil Beza třetí
vydání roku 1576. I v prvním i v druhém
přetisku provedl Beza úpravy, něco vypustil,
jiné kusy přidal. Od roku 1576 do návštěvy
Václava mladšího Morkovského uplynulo ně-
co přes dvacet let. Beza měl po ruce nově
složené básně a jistě toužil po tom, aby
veškerou tvorbu v řeči vázané měl po-
hromadě.

Chceme-li trochu objasnit otázku, proč
svěřil vydání moravskému šlechtici, který v
Ženěvě nepobyl dlouho, musíme si hledat
zprávy o studii Václava mladšího, pokud
jsou vůbec dostupné. Byl sirotek, avšak strýc
Václav starší nad ním držel ochranou ruku.
Poslal ho na vzornou školu do Břehu v kní-
žectví břežsko-lehnickém. Tam si student na-
klonil nejenom některé učitele, nýbrž i
vládnoucího knížete Jachýma Fridricha. Z
Břehu pocházel Jan Paludius, jak jsme si už
napsali. O vyšších studiích Václavových se
jeho poručník patrně poradil s Karlem st. ze
Žerotína. Vysvitá to z doporučujícího listu,
podepsaného Karlem starším, který student
odevzdal v Bezově domě krátce po příjezdu
do Ženěvy. Beza nemeškal napsat na Mora-
vu, jak dobrý dojem měl ze setkání se stu-
dentem i jeho vychovatelem. Když Václav
mladší odjížděl, sedl Beza ke stolu a listem
daným 7. listopadu 1596 ujistil boskovského
pána, že jeho synovec ztrávil v počestném
studiu veškerý čas, který měl v Ženěvě. Ta-
ková svědectví nelze prohlásit šmahem za
lichou chválu. Vyplynula z častého styku a
shodovala se s Bezovým rozpoznáním, že
Václavovi mladšímu může svěřit své literár-
ní dílo bez obavy, že zapadne někde do hu-
boké zásuvky. Z poznámky ke druhému pře-
tisku sbírky lze uzavřít, že značný podíl na
přípravě edice měl vzdělaný a v latině vy-
tříbený Jan Paludius.

ROZHLEDY

Dr. Vladimír Pospíšil:

Zemřela stigmatisovaná z Konnersreuthu.

Dne 22. září t. r. měla pohřb v Konnersreuthu, bavorské vesničce vzdálené jen pět kilometrů od československých hranic u Chebu, Terezie Neumannová. Stala se známou ve světě svým hladověním, svými velkopátečními extázemi se stigmaty, a i spory o to, jak se na tyto zjevy dívat.

Narodila se 9. dubna 1898, a zemřela 18. září 1962 na následky mrtvice, kterou byla postižena 15. září. Den předtím bylo výročí stigmat Františka z Assisi, prvního z řady 321 stigmatisovaných, které zaznamenala katolická církev. Stigmata u Terezie Neumannové se po prvé objevila v roce 1926, tedy v roce, kdy vzpomínáno sedmistého výročí Františkovy smrti. Jde o náhodnou časovou shodu?

Jako dorostlé děvče, T. Neumannová si toužebně přála jít na misijní sestru. Měla však nemilé setkání s jedním mužem v noci. Krátce nato utrpěla úraz při hašení požáru, a v témže roce i další úrazy. Jakoby se tehdy r. 1918 vše zlé na ni sesypalo. Náhle viděla svoji budoucnost ohroženou, a takovou pokaženou perspektivu vidět nechtěla. Stala se slepou, ochromenou na levou polovinu těla, a přechodně i hluchou bez organického podkladu. Objevovaly se u ní křeče a časem i proleženiny. Byla i tehdy přirčena invalidní renta s oficiální diagnosou hysteria traumatica — hysterie po úraze.

U Terezie šlo v podstatě asi o t. zv. konversní hysterii. Nemůže-li se kdo vyrovnat ve svém vědomí s duševním úrazem, vytěsni nesnesitelnou představu do podvědomí. Ta se vymstí tím, že se stane pathogenní. Svedením čili tak zv. konversí vytvoří se chorobné příznaky. — Mezi duševním úrazem a příznaky nemoci může být symbolický vztah. — Zvracení bývá projev mravního odporu. V slepotě shledáváme odpor k obrazu, jež skýtá budoucnost. Ku příkladu fanatický militarista A. Hitler oslepl, jakmile se po fosgenovém útoku před koncem první světové války dověděl, že bude odsunut z fronty. U Terezky tedy k hysterickému oslepnutí došlo

v téže době jako u Hitlera. Spolupůsobil i u ní vliv války?

Při hysterii pacient by chtěl odstranit pathogenní představu, jako kdyby nikdy nebyly vznikly. Podaří se mu však jen, že je psychicky izoluje. Pathogenní psychický materiál se tu jeví jako vlastnictví inteligence, která s intencí normálního já si nikterak nutně nezadá. Často se způsobem svrchovaně šalivým vytváří zdání druhé osobnosti. I u Terezky se později střetáme se zajímavou formou rozdvojené osobnosti.

V podvědomí se Terezie stále zabývala misijní činností, ač těžce invalidní. R. 1922 slyšela o mladíkovi, který pro krční chorobu musel odejít ze studií theologie. Modlila se, aby ji Bůh obdařil jeho nemocí. Mladík se prý okamžitě uzdravil, a Terezie prý dostala krční vředy s polykací obrnou. — Dále prý vzala na sebe vodnatelnost jedné pani a dokonce i hřích jednoho pijáka. On se stal abstinentem, zatím co u Terezky se objevilo zvracení. Podobně prý i zbavila rheumatismu svého otce. Modlila se, aby ji Bůh obdařil jeho hostcem. Hned po modlitbě zůstala její levá ruka křečovitě ustrnuta.

V polovině dubna 1923 dali Terezii na krk relikvii Terezie z Lisieux. Dne 29. dubna náhle prohlédla. Byl to den, kdy Terezie z Lisieux byla blahověřena. Pak Terezie Neumannová měla příležitost čísti brožurku o životě této své patronky.

Až do května 1925, t. j. po sedm let, byla Terezie Neumannová upoutána na lůžku. Jednoho dne uviděla však "světlo", a to jí prý řeklo, že opět může chodit. Podle výroku "světla", že totiž utrpením lze zachrániti více duší než nejskvělejším kázáním, poznal prý na poradu přivolaný páter Naber, že šlo o Terezii z Lisieux, která téhož dne byla svatořečena. Terezie Neumannová si hned nechala přinést šaty a začala chodit. Mezi farářem a Terezkou se pak prý drželo tajemství . . .

V dalším roce Terezka již nebrala na sebe stigma vodnatelných, dnavých či pijanů. Její jedinou touhou se asi stala stigmata Kristova. A tak jak činil František z Assisi, jehož sedmisté výročí smrti se právě naplnilo, a jak činilo snad všech dalších 320 stigmatisovaných, i ona se tehdy oddala hladovce. Je zajímavé, že 85% stigmatisovaných bylo

ženského pohlaví. Hysterická touha po vzácné nemoci, soucitu i obdivu, vedla často devotní ženy k trnové koruně nebeského snoubence. U mnohých stigmatizovaných žen asi však o hysterii nešlo.

Zatím co bavorský episkopát stále zaujímal vůči Terezii vyčkávací, rezervované stanovisko, a usiloval, aby Tereška se podrobila přezkoumání svého stavu na klinice, k čemuž nikdy nedošlo — vytvořila se kolem ní skupina devotních obdivovatelů, t. zv. Konnersreuther Kreis. K němu patří i spisovatelka Luise Rinser — protestantka, která konvertovala ke katolictví. Podle této poslouchala Tereška prý jen Boha a jeho pozemského zástupce, jímž byl její zpovědní otec, páter Naber.

Nadpřirozený zjev?

Podle Luise Rinser Terezie Neumannová od r. 1924 nic nejedla, a od r. 1926 ani nic nepila. Přitom vypadala prý dobře živena. — Nadto připsala Rinser Tereške i další nadpřirozené vlastnosti, které se prý u ní projevují ve "vyvýšeném klidu", který nastává po velkopátečních a jiných extázích, ale někdy i po přijímání či zpovědi.

V tomto stavu prý Tereška prorokovala, četla uzavřené dopisy, poznala mezi civilisty odpadlé kněze, a rozenala pravé od nepravých relikvií. Rovněž prý i citovala některé Ježíšovy výroky aramejsky, jak je slyšela u vidění. — Lidé ještě myšičtěji založení než Luise Rinser též na př. tvrdili, že během extáze provádí Tereška levitaci. Bratr Terezie považoval i to, co tvrdila Rinser, za trochu přehnané.

V normální duševním stavu Terezie odmítala, že by měla nějakých mimofádných schopností. Tvrdila, že si nepamatuje, co ve stavu "vyvýšeného klidu" prohlásila. Když na př. dostala otázku, kdo byl prvním stigmatizovaným řekla, ve "vyvýšeném klidu", že jím byl sv. Pavel, protože měl stigmata vnitřní ve stavu normálním, do něhož přecházela bez zevních příznaků, tvrdila ovšem, že jím byl František z Assisi, což je všeobecně známo.

Uvedl jsem, že zdání druhé osobnosti, kterému se u Terešky říká "vyvýšený klid", bývá příznakem hysterie. — Ze by u vidění mluvila s Ježíšem aramejsky? Stál jsem r. 1958 na Velký Pátek u jejího lože, a pozoro-

val, jak neustále pohybovala rty, jako kdy by mluvila. Měl jsem dojem, že napodobí extázi Bernadetty r. 1858 v Lourdes, která rovněž pohybovala rty na prázdno. Rovněž jsem si vybavil, že r. 1925, kdy prý Tereška měla vidění Sv. Terezie, bylo z jejich úst slyšet "wirklich" a jiné německé otázky k udánlivě přítomné světici.

Mythus o aramejštině Terešky i další mythy o jejich nadpřirozených vlastnostech zdají se sledovati jeden účel — psychologicky podpořiti pravost její extáze. — Pravý visionář — na př. Sv. Jan na ostrově Patmu — žádných podobných psychologických podpěr nepotřeboval.

Pražský kardinál Kašpar posloužil prý jednou Tereške hostii při přijímání, k němuž chodila denně. Hostie mu však prý zmizela z ruky a objevila se na jazyku Terezie dříve než ji přiložil k ústům. Podobné zkušenosti měli i jiní katoličtí duchovní. Někteří enthušasté v tom spatřili t. zv. mystické přijímání. Ze prý její touha po přijímání těla Kristova byla tak veliká, že hostie se jí mysticky přibližovala. — Jednou prý dokonce mysticky zmizela farářovi Naberovi hostie z nádoby, kde ji měl pro Terešku připravenou, a ona jej překvapila tvrzením, že je již po přijímání. Znáám je i případ Francouzky Nicole Tavernier, kterou Madame Acarie demaskovala, že mystické přijímání švindluje. Proto se Madame Acarie stala blahoslavenou Marie d'Incarnation.

Pražský zubní lékař dr. R. W. Hynek poslal ve své knize Terezii Neumannovou jako nadpřirozený zjev. Po návštěvě Turinu se dostal ovšem do určitého rozporu sám se sebou, když tvrdil, že "svatý rubáš turinský" je pravou Ježíšovou relikvií, a že dokazuje, že Ježíš byl bodnut do pravého boku . . . Terezie měla stigma vlevo, u srdce.

Když jsem ráno na Velký Pátek 1958 stál před domem Terešky v Konnersreuthu, myslel jsem, že tuto reakci u ní zjistím, a to nenápadně. Náhodou před domem jsem se totiž setkal s Američankou, která mi vyprávěla, že se o stigmatizované velmi zajímá a že též již viděla Padre Pio v italském městě Foggia, kterak krvácel z rukou, když sloužil mši. Tato dama chtěla za pomoci záblesku Terešku při vísí fotografovati. Já ji k tomu povzbudil, myslel si, že jako dáme a hostu z Ame-

riky to bude dovoleno, a že já při jejím záblesku budu sledovati Terezčiny zornice.

Pršelo a proto nestálo nás tam mnoho. Páter Naber vyhlédl z okna, že prší, protože den před tím si Terezka na Kristu dešť vypsila, aby odradil ty, kteří ne z víry, ale ze zvědavosti jí chtějí vidět. Já měl nepromokavý plášť, a na hlavě kapuci, protože jsem den před tím slyšel, že bude pršet — z rozhlasu. — Dále nám Naber řekl, že Spasitel navštívil Terezku o půlnoci, chtěje již formulací zdůraznit její passivní úlohu při extázi, a tím pravost tohoto zjevu. Potom nás páter vyzval do kostela, a dodal, že pak nám bude možno navštívit Terezku u lože.

Přistoupil jsem k loži Terezie současně s Američankou. Požádala faráře Nabera, aby dovolil udělat obrázek. On však s nevlídným gestem odmítl. — Terezie Neumannová se nalézala ve stavu theatrálně působící extáze, "mluvíc" na imaginárně přítomného Ježíše, a hladíc Jeí, hned však se škaredíc, prý na surové žoldněře. Viděla prý sebe samu, jak se účastní dramatu kalvarie. Chtěla prý na oř. Ježíši pomoci s křížem. Sv. Jan prý jí dovolil zabandážovati jednu ruku mrtvému Ježíši a pod. Z vnitřních koutků očních jí vycházely prameny zaschlé krve, obloukově se točící a rozšiřující směrem k dolní čelisti. Podobné potůčky zaschlé krve vycházely z rukou, a vinuly se po předloktích.

Při extázi kroutila Terezka křečovitě rozprostřenáma rukama jako Shakespearova Lady Macbeth — ta trpící, pod tíhou vlastní viny: "Here is the smell of the blood still: all the perfumes of Arabia will not sweeten this little hand—" Nemyslím ovšem, že by si Terezka zasloužila téhož odsouzení jako Lady Macbeth. Mám však dojem, že pro ni platí slova Izaiáše: "Protož, kdýž rozprostíráte ruce vaše, skrývám oči své před vámi, a kdýž množíte modlitbu, neslyším, ruce vaše krve plné jsou . . . Nepřinášíte více obětí oklamání . . . Umýte se, očistěte se . . ." (Iz. 1,13,15) — Zdálo se mi, že Terezka klamala, aby pocitem viny zvětšila své utrpení.

Hladovíci.

Slyšel jsem v Konnersreuthu o Terezce vyprávět, že vzdor absolutní hladovce vynadá dobře živena. Já však podle barvy i odolnosti odkrytých částí těla zjistil to, co jsem po-

znal u některých koncentračníků — otoky z hladu po bílkovinách. V obličejí Terezky se mi více zrcadlila trpící obět' než trestuhodný podvod.

R. 1927 byla Terezka po 14 dní pod kontrolou sester, které k ní vyslal prof. Ewald. Tyto zjistily, že při krvácení ztratila tři kilogramy, ale že je během týdne zase nabyla. Luise Rinser v tom viděla nadpřirozený zjev, poněvadž tolik potravin jistě prý Terezie za zádv sester jíst nemohla, aby najednou tak mnoho přibrala. Lékař však při tak náhlém váhovém přírůstku pacientů podezírá zadržení tekutin v organismu, nikoliv přejídání.

Terezčín půst není napřirozeným již proto, že k němu přešla poncánhlu. Po léta prý postupně odvykala tuhé potravě, pak mléku. R. 1927 prý jen třemi kubíky vody zapíjela hostii. Zda se tím v posticím se organismu utvořily regulativní mechanismy, aby z odoadových dusíkatých látek v zadržovaných tekutinách se znovu vytvářely tělové bílkoviny? Na to by mohlo dát odpověď klinické pozorování.

Shora jsem uvedl pozorování pražského kard. Kašpara s hostií. Totéž pozoroval i berlínský kap. Fahsel, a pak zahájil přednáškovou kampaň o stomatisované z Konnersreuthu, zdůrazňuje její "mystické přijímání". Přihoda Kašpara i Fahsela může mít však přirozené vysvětlení v tom, že hladovíci Terezka si zvykla, aby potravu "vdechovala".

Jen klinické vyšetření by mohlo dát odpověď na otázku, zda Terezčín hladovíci organism se adaptoval k tomu, aby ve slinách zachycoval, polkl a využil rostlinný prach, v jehož atmosféře žila. Její specialitou totiž bylo "pomáhati" všude ve vesnici při mlácení. Je známo, že při tom ústa, nos i dýchací cesty jsou plny plev a rostlinného prachu. Mlatci jej stále vyplivují či jinak vmitají. Vedle toho i vlastní pokoj Terezky vykazoval skleníkovou atmosféru, poněvadž byl přeplněn květináči.

Odmítala Terezka jít na kliniku hlavně ze strachu, že by v klinickém ovzduší neobstála, anebo se tajně při svém posiu přikrmovala? Tato druhá možnost je ovšem s hlediska lékařského příatelnější, a nadto i pravděpodobná u hvesterky, která k habituální simulaci tak inklinuje.

Stigmata a vise.

Lidé s otoky z hladu kloní ke kožnímu krvácení, a to hlavně v místech, kde je nabroděna krev. V koncentračním táboře viděl jsem několik takových krvácení především z nohou.

Sám jako student lékařství byl jsem po čtyřech letech bílkovinného hladovění donucen, abych pojedl masa. Byl jsem přesvědčen, že je to škodlivé, a cítil jakoby otráven. Po několika hodinách mi najednou praskla kůže na levé noze, na níž jsem většinou stál, máje v pravé bolesti. "Zlá krev" vytekla, a já se cítil dobře. Byl jsem překvapen, a proto jsem opět a opět po týdnech dělal pokusy s masem, přičemž soustředil pozornost na své stigma. To opětovně krvácelo, a to vždy asi tak deset hodin po masitém jídle.

Mystickové, oddaní askesi, krvácejí ze stigmat vlivem psychogenních impulsů, které dosahují klimaxu za vise Ukřižovaného, do níž upadají. Tím se cévy na místech stigmat rozšíří, a vlivem pohotovosti ke krvácení, dané hladovkou, praskají. Tak to zřejmě bylo u Františka z Assisi.

Schleyer, který napsal knihu o stigmatizaci, zjistil, že žádná stigmatizovaná, jejíž případ je podrobně znám, nevykazovala psychicky či somaticky normální anamnesu.—O Františku z Assisi se soudí, že nemoc, na níž dva roky po objevení se stigmat zemřel, byla tuberkulóza. Myslím, že tuberkulózní ložiska na mozku byla podkladem jeho halucinace, zrovna tak jako snad na příklad u Panny Orleanské, Bernadety v Lourdes či Jacintě dos Santos ve Fatimě. Věřili katolíci v nadpřirozené jevy u těchto visionářů, pak mějme ochotu připustit, že nadpřirozené si může přirozeným posloužit, a jím se projevit.

U Terezie Neumannové nebylo organického podkladu pro mystickou halucinaci, ale zřejmě jen hysterické posedlosti tuto předstírat. Pak též—vzdor hladovce—si asi musela k stigmatům mechanicky pomáhat.

Podle Hellého si žádný hysterik účty nezaslouží. Lhermitte však říká, že ani takovým osobám, které si z hluboké touhy po compasso stigmata samy způsobí, se nemá účta odepřít. Myslím, že Tereška si především zaslouží politování, již proto, že hysterický simulant stále více věří halucinacím, které předstíral.

Je zajímavé, že slovo "hysterie se poslední dobou vytrácí z lékařské terminologie. Konversní hysterii se nyní říká "konversní reakce". Myslím, že lékaři se vyhýbají označit někoho za hysterika hlavně proto, že z pojmu pro diagnosu se vytvořil atribut přihany. A tu si ani hysterik jako Terezie Neumannová nezaslouží.

Vliv prostředí.

Terezie Neumannová stala se vlastně obětí prostředí. Konnersreuth je dostaveničkem světa mytický mysliciho, v němž těžko odlišit vymyšlené od domnělého, možné od skutečného. Je to svět středověké religiosity, nikoliv prodchnutý Kristem, jako spíše Jím posedlý.

Konnersreuth je vesnice v předhorské oblasti s pohledem na kopce. Touto svou scenérií se trochu podobá Domréám Panny Orleanské, zrovna tak jako Fatimě, Assisi či Lourdes. Dům Terešky je na návsi. Od útlého dětství se Tereška stále dívala na kostel.

Na kazatelně tohoto kostela je nápis "my kážeme Krista ukřižovaného." Kolem plno velkých obrazů, jak Ježíše bijí a všelijak mučí, jak Jej křižují, a On umírá. Jako kdyby pašije byla jediným obsahem Pisem. "Passio", která se všech stran na nás zírá, má býti výzvou ke "compassio", projevu účasti na Ježíšově utrpení, a to přímo, neb prostřednictvím media, jehož úlohu na sebe vzala "stigmatizovaná."

Účastnil jsem se bohoslužeb v tomto kostelíku. Po kázání se objevil páter Naber s ministrantem a modlitební knihou. Střídavě byl u oltáře, hned zas mezi lidem, diriguje sborové modlení. Ještě se dav iedem "zdravas" nedomodlil. již vpadl zrychlujícím se tempem s dalším "otčenášem". První "otčenáš" se účastníci bohoslužeb pomodlili asi za půl minutu, dvacátý "zdravas" již asi za pět vteřin. "Byli jako pohané, nebo se domnívali, že pro tu svou mnohomluvnost vyslyšení budou" (Mt. 6, 7). Rovněž i klekání na zem se stávalo stále častější a křečovitější, že mi nakonec připadalo jako skákání 450 kněží Bálových u oltáře. Scházelo vlastně jen to, že by účastníci bohoslužeb v Konnersreuthu se "bodli nožiky i špicemi, tak až by se krví polívali" (I Kr. 18, 28). To ovšem mezitím zřejmě učinila kněžka konnersreuthské religiosity. A na tu se pak dav z kostela rozběhl dívat jako na klimax zdejších bohoslužeb.

Co bude následovat?

I Luise Rinser napsala, že je lehce možné, že se Terezka jednoho dne dá k dispozici pro klinické překontrolování svého stavu. Zemřela však dříve, než se toho důvěřivá Rinser dočkala. A tak, ač uzavřena v hrobě, Terezka možná ještě neuzavřela svoji životní kapitolu. Snad šest týdnů po smrti otevřou její hrob.

Kateřina z Emmerichu, rovněž dcera německé vesnice, zemřela r. 1824. I ona prý držela hladovku po dlouhá léta, a měla extáze, ač o ní není zjištěno, zda byla hysterickou. Roku 1798 klečela před krucifixem, a tu se jí prý ukázal nebeský snoubenec v jedné ruce s korunou květinovou a v druhé s trnovou. Nabízel jí, aby si vybrala. Ona volila tu trnovou. On prý ji nasadil na její hlavu. V tom Kateřina ucítila bolest. Objevila se stigmata. — Šest týdnů po smrti otevřen hrob, a tělo prý bylo intaktní, i se stigmaty. Církev katolická to vvlhásila za nadpřirozený zjev.

Bude se totéž opakovat v Konnersreuthu? Myslím, že v určitých kruzích katolické církve by rádi na stigmatizovanou v Konnersreuthu poukázali jako na vítězství vůči materialismu. Bvlo by to ovšem vítězství Pyrrhovo. Udělí-li Konnersreuthu nymbus svatosti, bude to totiž krok zpět ve sbratření křesťanských církví, jež je prvním krokem ke sblížení všech vyšších náboženství v boji proti materialismu.

Hysterka — simulantka?

Terezka krvácela z rukou, nohou i z hoku jako Ježíš. Při duchovní představě Ježíšova krvavého potu objevily se však prý u ní krvavé slzy. Zde si lze položit otázku: proč u Terezky se vyskytují jen ta stigmata, která lze nanodobití vlastními nehty, kdežto pot, jež škrábáním nanodobití nelze, se nevyskytá?

Jean Hellé, francouzský katolík, pojednávající ve své knize o zázracích s lékařské stránky, mluví s úctou o visích Lourdes, Fatimě, Pontmain, La Salette a jinde, avšak nikoliv o visích a stigmatěch Terezie Neumannové.

Mimo jiné říká toto. Dne 22 března 1938 pozoroval prof. Martini, přednostu interní kliniky v Bonnu, spolu s třemi svými kolegy a dvěma biskupy Terezu během její pašijové extáze, a z hodin na hodinu zaznamenával, co shlédli. Měli dojem, že si pod dekou škrá-

be ruce, aby tekla krev. Na chvíli prosila, aby se vzdálili. Mysleli, že chce močit. Vrátili se, a ona krvácela z obličeje. Jejich uzávěr byl, že Terezka trpí těžkým stavem hysterie se všemi jevy patřícími k tomuto chorobnému syndromu, v to počítaje i habituelní simulaci.

Podvody se stigmatizací nejsou podle Hellého vzácné. Tak na př. uvádí, že 15. října 1931 se na 15,000 poutníků shromáždilo na hoře Ezkioga ve Španělsku, aby s povzdálí pozorovalo, jak Ramona přišla k místu, kde prý již dříve měla vise, a kterak upadla do 15 minut trvajících extáze. Potom se dav přiblížil, líbal ji, a kapesníky jí osušoval krev s boku, rukou a obličeje. Pár metrů odtud ale byla pak najednou nalezena břitva. Simulantka byla demaskována.

Roku 1926 před velikonoce začala Terezka krváčet nejdříve z levého boku a pak levé dlaně. Později teprve z dlaně pravé. Není to podezřelé, víme-li, že pravou rukou Terezka o moc lépe vládla než levou, když tuto měla předtím ochrnutu?

Uvedl jsem shora své podezření, že Terezka se pohyby rtů snažila imitovatí vise Bernadety. Napodobování visionářky v Lourdes bylo pozorováno též na př. r. 1932 v Beauraing, v Belgii. Zde patnáctileté děvče, které se vrátilo z návštěvy Lourdes, svedlo čtyry další devíti až patnáctileté kamarády, aby předstírali vise Panny Marie u jedné jeskyně. Bylo inscenováno 33 visí. Diváků bylo stále více, a nakonec mezi nimi i lékaři. Ti při udánlivých visích provedli zkoušku s vrhnutím světla do očí. Zornice se vlivem záblesku zúžily, ale reflex víček, kontrolovaný vůlí, se neobjevil. Z rozporu mezi těmito dvěma reflexy lékaři diagnostikovali podvod.

Téhož roku 1932 žádal Terezku biskupský ordinariát v Řezně, aby se odebrala na kliniku k překontrolování svého stavu. Nešla tam nikdy, vzdor tomu, že výzva byla po létech opětována.

K Terezii nebyl nikdy přivolán úřední lékař. To podle prof. Aignera charakterizuje vpravdě středověké poměry, vládající v Konnersreuthu.

Luise Rinser napsala o Terezce, že jí lze v extázi pustit ostré světlo do očí, a ona, že ani víčkem nepohne. Myslela, že to svědčí pro pravost extáze, nevědouc, že v Beauraing

byli falešní visionáři demaskování právě tím, že víčky nepohli. Rinser nevěděl, že současně nutno sledovati zornice.

LITERATURA

ČTENÍ O MORAVSKÝCH BRATŘÍCH

Universum Press Co. v New Yorku vydala útlou a velmi pěkně tištěnou knížku dr. Jaroslava Drábka o Moravských bratřích. Padesát čtyři, kursivkou tištěných stránek křidového papíru, — to je vše, co tato knížka obsahuje. Počet stránek však není rozhodující. Důležitější jest obsah.

Stránka za stránkou prozrazuje vřelý a láskyplný zájem autorův o Ježnotu Českých bratří a jejich vzdálené duchovní sprízněnce, Moravské bratry v Americe.

Dr. Drábek vyjadřuje zklamání nad nedostatečným zájmem novějších českých historiků Jednoty prozkoumatí a historicky zhodnotiti spojitost Jednoty a Moravských Bratří. Podle dr. Drábka český element v prvních skupinách Moravských Bratří v Americe byl patrně silnější než se původně myslelo. Jména a rodinná historie mnohých Bratří v Americe nasvědčují o jejich českém původu. "Pro mladého historika se tu otvírá široké a vděčné pole k studiu a zpracování, pole, které dosud není než pouhým úhorem."

Zajímavá jest poznámka autora o hudebních rukopisech v archivech Moravské církve. Z nich prý vychází na jevo, "že to byli namnoze Bratří, narození ještě na Moravě nebo v Čechách. (a nikoli snad už jen jejich potomci) kdo vytvořili na příklad nejstarší americký symfonický orchestr (Collegium musicum) v Bethlehemu v Pennsylvanii,—tito Bratří hráli ve svých hudebních kolegiích namnoze díla skladatelů českého původu, jako na příklad Vranického, Jírovce Stamice, Richtera, Pichla a jiných — Když pronikly na veřejnost první zprávy o těchto obicvech v archivech Moravských bratří, tehdejší známý americký hudební znalec Olin Downes napsal do newyorských "Timesu", že to je věc, která nemá obdoby v dějinách americké hudby."

Knížku doporučujeme čtenářům tohoto listu. Její cena jest \$1.50 a lze je objednat u Universum Press Company, 149 Wooster St., New York 12, N. Y. —r.

11. října t. r. (výroční den úmrtí Jana Žižky z Trocnova — 1424!) byl zahájen ekumenický koncil římsko-katolické církve v Římě. Dnes ještě není možno psát, co dobrého tento koncil přinese jak římské církvi tak i celému křesťanskému světu. Doufáme však, že úsilí nynějšího papeže Jana XXIII po vnitřní reformě církve bude korunováno zdarem a snad i výsledky koncilu připraví půdu k plodnější a početnější spolupráci všeho křesťanstva. Odpovědné hlasy a z římské strany i z protestantského tábora nás však varují, abychom neočekávali zázraků.— V základních dogmatických otázkách patrně nenastanou změny. Nicméně však jakékoliv vnitřní reformy v římské církvi budou jistě uvítány jak římskými katolíky tak i protestanty.

O P R A V A —

V článku "Obranný spolek mezináboženský", otištěn v červnovém čísle t. l. v první řádce čtete "ustaven" místo "ustanoven." Poslední dvě řádky pak mají správně znít: "evangelík s pravoslavným Srbem mně pomáhali nést můj těžký osud."

PŘEDPLATNÉ A DARY NA ČASOPIS A PRÁCI JEDNOTY DOŠLÉ DO 1. ŘÍJNA 1962
 Rev. Benj. Marek, Lime Springs, Ia. \$10.00
 Mrs. E. Filipi, East Grand Forks, Minn. 10.00
 Frank Hejzlar, Park Falls, Wis., tisk.

fond a na práci Jednoty 15.00
 Mrs. Frank Dystensky, Scribner, Neb. 5.00
 C. W. Rundus, Des Moines, Iowa 2.00
 Prof. Karel Hujer, Chattanooga, Tenn. 3.00
 Henry Horský, Swisher, Iowa, tis. fond,
 a na práci Jednoty 15.00
 Karel Buzek, Toronto 1, Ont., Can. 2.00
 Mrs. Marie Pestal, Omaha 6, Nebr. 3.00
 Mrs. Rose Hynek, Omaha 5, Neb. 5.00

S díky přijala a o další pomoc prosí, Nár. Jed. čsl. Protestantů, Mr. John Opie, pokl., 4800 So. Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois.